VSW č. 10-62/2016

Než začneme stavět – chraňme orniční (vegetační) vrstvu pozemku

Vážený stavebníku

V posledních letech se u stavebních a zahradnických firem rozšířila podivná technologie s likvidací hlušiny vykopané ze základů stavby domu a dalších výkopových prací se stavbou spojených. Aby hlušinu nemusela odvážet a draze platit za skládkování, nabídne firma stavebníkovi, že rozprostře hlušinu po ploše jeho zahrady a tím stavebníkovi ušetří nemalé finance. Stavebník - laik - takové nabídce neodolá. Je zde ale jeden **zásadní problém** – hlušina z výkopů bývá nezřídka rozprostřena po povrchu pozemku bez skrývky cenné orniční vrstvy. Ornice je tím znehodnocena a vlastník pozemku následně při zakládání zahrady musí zaplatit nemalé částky za nákup zahradní zeminy, substrátů apod. a ve své podstatě si kupuje to, co mu předtím bylo zničeno.
Vše se odrazí nejen v nákladech na vegetační úpravy, ale i na růstu dřevin, trávníku, na nákladech spojených s takovou údržbou a i na poměrně rychlém odtoku srážkové vody z pozemku. Problematičtější je následně zajištění zálivky trávníků a výsadeb v okrasné či užitkové části zahrady.

Komise pro životní prostředí Mníšku pod Brdy proto pro vás připravila tento malý letáček s nabídkou optimálního řešení problému.

Co bychom měli jako stavebníci zajistit, **požadovat**, abychom po ukončení stavby domu měli i dobrý základ pro zahradu?

- spolu s projektem domu si připravit alespoň základní vizi uspořádání zahrady u domu. Například, zda budete pozemek někde vyrovnávat, nebo naopak svahovat apod.

- před zahájením stavební činnosti na pozemku (též i výkopy kanalizace, vodovodu, oplocení…) je potřeba shrnout ornici (vegetační vrstvu) stranou. Hromada (deponie) by neměla být vyšší než 1,5 m, aby do ní mohl pronikat vzduch a aby různé organismy v půdě vlivem skládkování neuhynuly (ornice musí zůstat „živá"). Sklon a tím šíře deponie by měl být přirozený, jak se zemina bude sesypávat – vyvarovat se zhutnění stavební technikou

- pokud na stavebním pozemku není prostor, raději větší hromadu ornice, než ji odvézt pryč, či zasypat.

- Na pozemcích, kde je základem výkopové hlušiny těžký jíl, je třeba skrýt podorniční vrstvu a uložit ji na druhou deponii.

- Pokud máme již základní vizi zahrady, výkopovou zeminu můžeme po skrytí ornice a podorniční vrstvy hned po pozemku rozprostřít.

- Při rozprostření výkopové zeminy po upravovaném pozemku, naváží me v opačném sledu. Nejdřív hlušinu, následně podorniční vrstvu a nakonec ornici (lze doplnit komposty).

- Před rozvezením ornice po pozemku je velmi dobré navezenou hlušinu a podorniční vrstvu nakypřit. Zejména když pláň urovnávala těžká stavební technika. Později se nám tento krok vrátí ve vsakování srážkové vody, respektive ve snížení potřeb zálivek a lepší stability vzrostlých stromů a keřů na zahradě.

- Ornici po pozemku dle možností nechte rozprostřít technikou s nízkým tlakem na půdu (pásové lehké stroje, nízkotlaké pneumatiky, ručně kolečkem) a i po té orniční vrstvu prokypřete (cca 20 cm).

- průmyslové substráty kupujte jen v omezené míře, například pod trávník apod. Přestože orná půda v našem kraji není na živiny bohatá jako černozem, tak většině rostlin bude pro jejich růst vyhovovat. Raději doporučujeme domácí komposty, než průmyslově vyráběné substráty, kde neznáme původ, z čeho jsou vyrobeny, případně čím byly obohaceny.

- Pokud nejste limitováni časem, osvědčilo se deponie ornice osít například hrachem, či směsí pro zelené hnojení apod. Povrch tímto ochráníme před vysycháním, zaplevelením, ale také půdu obohatíme různými živinami.

Laik si zřejmě řekne zbytečně mnoho kroků, které nejsou levné. Ale ve skutečnosti ušetříte za nákup nové zeminy, ušetříte za zálivky a omezíte rychlý odtok srážkových vod do údolí.

Pro Vás jako investora a následně uživatele domu a zahrady se tento postup zpočátku jeví jako neekonomický. Zdánlivě ušetříte za odvoz hlušiny, ale následně budete nakupovat poměrně drahé substráty, komposty a zeminu pro založení zahrady, trávníku, výsadeb dřevin a užitkové zahrady. V praxi, protože komposty jsou drahé, zpravidla například vrstva pro trávník se sníží na cca 5 – 6 cm, pod dřeviny i méně. Pokud následně chcete zelený trávník, budete investovat nemalé prostředky do zálivek, hnojiv atd.

Pokud si uvědomíme, že pro trávník je optimální vrstva nad 10 cm vhodné zeminy pro dřeviny cca min 20 cm, s tím, že musí voda od kořenů i odtékat (stojící voda zahubí kořeny), dovoz nové zeminy se pro vás bude pohybovat v rovině desítek tisíc korun.
Například zahradní zemina na 100 m2 trávníků s 10 cm vrstvou kompostu při ceně 900,- Kč za t, se bude pohybovat okolo 9 tisíc Kč, bez dovozu.
Kompost pro zahradu u rodinného domu o 800 m2 s 30 % zastavěností s navezením cca 10 cm pod vegetaci, se může pohybovat okolo 40 tisíc Kč bez dovozu. S tím, že je to minimum, pro dřeviny, užitkovou zahradu apod., prakticky nevyhovující mocnost úrodné půdy. Ideál je nad 25 cm mocnosti orné půdy + provzdušněná podorniční vrstva.

Proč vám doporučujeme tyto postupy?

Některé stavební firmy nerespektují právní předpisy, normy a standardy na ochranu orné půdy a využijí i neznalosti stavebníka a doporučí mu sice levného řešení na využití hlušiny ze stavby, ale ne vždy jejich doporučení a následná realizace je ve prospěch stavebníka.

Jednoznačně pro vás to je ekonomický přínos.

- nebudete kupovat poměrně drahé komposty pro založení trávníků, výsadby dřevin a květin
- trávník a dřeviny budou mít dostatečnou mocnost vegetační vrstvy
- ušetříte za zálivky, pozemek nebude vysychat tak rychle jako pozemky s několika centimetrovou vrstvou pro vegetaci a uježděnou (stavební technikou zhutněnou) vrstvou pod trávníkem a dřevinami.
- budete mít kvalitnější podmínky pro růst vegetace na vaší zahradě
- srážková voda nebude pro malou mocnost vsakovací plochy rychle odtékat mimo, respektive, omezí se přívalové povodně, škody, které vznikají rychlým odtokem srážkové vody do údolí (vymleté štěrkové cesty, poškozené příkopy, vyplavené sklepy atd.) na soukromém i veřejném majetku.